

ЕМИЛ СИОРАН: ОДА КАПЕТАНУ

Човек у земљи марионета

У нацију робова Корнелију Кодреану унео је част, у крдо бескичмењака понос. Поред њега нико није остао млак. Земљом је прошао нови дрхтај, утеха за кукавичлук хиљадугодишње не-историје. Између Дачана и Легионара постојао је прекид у бићу Румуније. Капетан је Румунији дао значење. Људски материјал сачињен од мамурлука и понижења претворио је у Румуна са суштином, непопустљивог и опасног, гвозденог чувара. Увео је апсолут у свакодневно дисање Румуније. Може ли ико то да заборави?

Пре Корнелијуа Кодреануа, Румунија је била ненасељена Сахара. Онима који су се нашли између неба и земље није преостајало ништа осим чекања. Неко је морао да дође. Румунску пустињу сви смо заобилазили, неспособни за било шта. Чинило се да је чак и презир захтевао превише труда.

О својој земљи смо размишљали само у негативном светлу. У тренуцима најлуђе наде, сматрали смо је добрим вицом. А Румунија и није била више од доброг вица.

Вртели смо се у слободном паду, без прошлости и садашњости, уживајући у слатком разврату и недостатку судбине.

Ова сирота земља била је огромна пауза између почетка без величине и нејасне могућности. У нама је будућност јецала. У једном човеку је кључала. Он је разбио слатку тишину нашег постојања и натерао нас *да будемо*. У њему су се оваплотиле врлине народа. Румунија могућности хитала је ка Румунији моћи.

Са Корнелијуом Кодреануом срео сам се само неколико пута. Одмах сам схватио да разговарам са човеком у земљи марионета. Његово присуство је узнемиравало и увек сам се опраштао од њега са осећањем снажног набоја, кључног набоја који прати постојања обележена неизбежним. Зашто не бих признао да ме је обузео чудан страх, нека врста полета пуног слутњи?

Свет књига ми се чинио бескорисним, категорије неисправним, престиж интелигенције једноличним, пренемагања суптилности залудним.

Капетан није патио од главног порока такозваног румунског интелектуалца. Капетан није био „интелигентан”, Капетан је био дубок.

Духовна пропаст Румуније проистиче из мисли без садржаја, из интелигенције. Недостатак доследности преображава проблеме у елементе апстрактне игре и краде духу његов судбински карактер. Интелигенција и патњу деградира у ћаскање.

Међутим, они налик Капетану, тешки и ретки, уздигли су се из Судбине. Сачињени су негде веома далеко. Отуд утисак о универзуму срца, универзуму очију и мисли.

Када сам му 1934. рекао како би било занимљиво да исприча своју животну причу,

одговорио ми је: „Нисам провео живот у библиотекама. Не волим да читам. Ја размишљам.”

Ове су мисли поставиле разлог нашег постојања. У њима дишу природа и небеса.

Кад су почеле да се остварују, уздрмале су историјске основе државе.

Корнелију Кодреану није поставио проблем ове модерне, садашње Румуније. То би било премало за њега. То не би било у складу ни са ширином његове визије, ни са нашим очекивањима. Поставио је проблем у крајњем смислу, у тоталности националног постајања. Није желео да поправља приближну беду нашег стања, *већ да уведе апсолут у свакодневно дисање Румуније*

. Не револуцију историјског тренутка, већ историје. Легија би онда морала не само да створи Румунију, већ да искупи њену прошлост, оплођену древном одсутношћу, да спасе, инспиративном и јединственом лудошћу, огромно изгубљено време.

Легионарска страст је израз реакције пред несрећном прошлошћу. Ова нација је у свету засијала само својом сталношћу у несрећи. Никада није било другачије. Наша суштина је бескрајно негативна. Отуд немоћ превладавања осцилација између растапајуће горчине и оптимистичног беса. У тренутку обесхрабрености, рекао сам Капетану:

„Капетане, не верујем да Румунија нешто значи у свету. Ниједан тренутак у њеној прошлости не оправдава такву наду.”

„У праву си”, одговорио ми је. „Али ипак постоје одређени знаци.”

„Легионарски покрет”, додах.

А онда ми показа како он види ускрснуће дакијских врлина. И схватих да је између Дачана и Легионара постојао прекид у нашем бићу, јер ми сада живимо други почетак

Румуније.

Капетан је Румунији дао значење. Пре њега, Румуни су били само Румуни, односно људски материјал сачињен од мамурлука и понижења. Легионар је Румун са суштином, опасни Румун, неизбежност за себе и друге, бескрајно претећа људска олуја. Гвоздени чувар, фанатична шума... Легионар мора бити човек у коме понос пати од несанице.

Навикли смо на половне патриоте, пихтијасте и празне. Уместо њих се појављује појединац који земљу и њене проблеме посматра са ужасном непопустљивошћу. Постоји разлика у густини духа.

Онај који је земљи дао другачији смер и другачију структуру у себи је ујединио елементарну страст и духовну отуђеност. Та његова решења важе и у тренутном и у вечном. Историја овог света не познаје визионара са више практичног ума и такве способности, одржаване душом једног свеца. Не познаје ниједан други покрет у коме проблем спасења иде заједно са сељаштвом.

Изградио је и сачувао, ујединио политику и мистику, помирио непомирљиво и ставио тачку на то. Једнако се интересовао за организацију кантине и питање греха, трговине и вере. Нико не сме да заборави:

Капетан је био сељак саздан у Апсолуту.

Сви су веровали да га разумеју. Међутим, он је измицао свима. Превазишао је границе Румуније. Самом Покрету је предложио начин живота који је превазилазио издржљивост Румуније. Био је сувише велик. Човек би био склон да верује да он није потицао из конфликта његове величине и наше сићушности. Међутим, није мање истина и да је време прогона изнедрило личности које чак ни најверљивија утопија не би довела под сумњу.

У нацију робова унео је част, а у крдо бескичмењака понос. Његов утицај не само да је обликовао његове ученике, већ на одређен начин и његове непријатеље. Ови подлаци постали су чудовишта. Натерао је себе да буде јак, наметнуо им је карактер у злу. Они не би постали паклене карикатуре, да величина Капетана није захтевала негативни еквивалент. Били бисмо неправедни према крвницима кад бисмо их сматрали пропалицама. Сви су себе остварили. Још један корак и изазвали би љубомору Ђавола.

Поред Капетана нико није остао млак. Земљом је прошао нови дрхтај. У земљи људи појавило се суштаство. Патња је постала мера вредности, а смрт вокација. За само неколико година, Румунија је доживела трагично дрхтање, чија снага нас је утешила за кукавичлук хиљадугодишње не-историје. Вера једног човека породила је свет који превазилази Шекспирову античку трагедију. И то на Балкану!

На апсолутном нивоу, да морам да бирам између Румуније и Капетана, не бих ни тренутка оклевао.

Након његове смрти, сви смо осетили још већу усамљеност, али поред наше, расла је и усамљеност Румуније.

Ниједно перо, замочено у мастило несреће, не би могло описати недаће наше судбине. Међутим, морамо бити кукавице да бисмо пронашли утеху. Са изузетком Исуса, ниједна смрт није била присутнија међу живима. Може ли ико то да заборави? „Од сада, Румунију ће предводити мртав човек”, рекао ми је пријатељ на обали Сене.

Овај мртви човек раширио је мирис вечности над нашом људском прљавштином, и вратио небо Румунији. <

(Извор: Emil Cioran, *Apologie de la barbarie: Berlin-Bucarest 1932–1941* /Paris: L'Herne,

2015/, „Le profil intérieur du Capitaine”, 261–267. Оригинални текст објављен на радију Румуније 27. новембра 1940. и у *Glasul strămoşesc*, 25. децембра 1940. Превод са енглеског: Сандра Гагић. Опрема: „Нација Прес”)

Објављено: субота, 19. новембар 2016, 10:40h